

УДК 35:004 (477)

<https://doi.org/10.62664/cpa.2025.01.37>

Євгенія ЮРІЙЧУК,

професор кафедри політології та державного управління,

доктор політичних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5288-4827>

Світлана СИДОРЕНКО,

головний спеціаліст

Департаменту внутрішньої політики та інформаційної діяльності

Запорізької обласної державної (військової) адміністрації,

кандидат філософських наук

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-4877-3518>

Олександр ФЕСЕНКО,

здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID <https://orcid.org/0009-0009-4715-9178>

(© ЮРІЙЧУК Є., СИДОРЕНКО С., ФЕСЕНКО О., 2025)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ:

БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розглянуто різнопланові прояви розвитку цифровізації в Україні. Визначено її основну тенденцію – запровадження цифрових технологій в різні сфери життя, попри умови воєнного стану та окупацію значної території держави, недоступність диджитал-технологій чи непостійне забезпечення їх функціонування. Ці обставини зумовлюють нерівномірний цифровий розвиток регіонів: у прифронтових він уповільнений, і навпаки, у

більш безпечних – прискорений і більш успішний. Найефективніше цифровізація впроваджується в економічній сфері, найповільніше, попри реальні досягнення, – у публічному управлінні. Цифровізація сприяє прозорості діяльності в усіх сферах, боротьбі з корупцією, розвитку громадянського суспільства, проте тільки за умови забезпечення кібербезпеки.

Перспективними напрямками цифровізації в Україні є цифровізація державних послуг із дальшим застосуванням штучного інтелекту для аналізу даних, прогнозування та ухвалення рішень; інноваційний та інвестиційний напрямок розвитку цифрової економіки; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, підвищення цифрової грамотності; поліпшення організації надання медичних послуг; доступу до соціальних послуг і зменшення соціальної нерівності; розвиток цифрової інфраструктури в регіонах; удосконалення адміністрування виборів і референдумів через координацію та взаємодію різних систем – електронних реєстрів як наявних, так і потенційних, електронне голосування, за умови активізації заходів щодо їх усебічного убезпечення від фальсифікацій і маніпулювання під час голосування та підрахунку голосів, унеможливлення виникнення конфлікту між вимогами таємності голосування та точністю, що не сумісно з правами людини; використання блокчейн-технології для підвищення безпеки та прозорості даних.

Цифровізації в умовах війни властива багатовекторність і перспективи інтенсивного розвитку, оскільки вона допомагає якнайшвидше адаптуватися українському суспільству та органам державної влади і органам місцевого самоврядування до змін. У боротьбі за власний суверенітет новітні цифрові технології створюються, удосконалюються та впроваджуються значно інтенсивніше не тільки в галузі воєнних технологій, але і в розвитку сфер суспільного буття.

Ключові слова: цифрові технології; цифровізація; цифрова трансформація; цифровізація публічного управління; електронне голосування, цифровізація адміністрування виборів і референдумів.

Yevheniia YURIYCHUK,

Professor of the Department of Political Science and Public Administration,

Doctor of Political Sciences, Associate Professor

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5288-4827>

Svitlana SYDORENKO,

Chief Specialist of the Department of Internal Policy and Information Activities

of the Zaporizhzhia Regional (Military) State Administration,

Candidate of Philosophical Sciences

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-4877-3518>

Oleksandr FESENKO,

PhD student at the third (educational and scientific) level of higher education

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ORCID ID <https://orcid.org/0009-0009-4715-9178>

(© YURIYCHUK Ye., SYDORENKO S., FESENKO O. 2025)

TRENDS IN DIGITALIZATION DEVELOPMENT IN UKRAINE:

MULTI-VECTORALITY AND PROSPECTS

The article examines the diverse manifestations of digitalization development in Ukraine. It's main trend is identified as the implementation of digital technologies across various spheres of life, despite the conditions of martial law, the occupation of a significant portion of the country's territory, limited access to digital technologies, or the instability of their operation. These circumstances result in uneven regional digital development: it is slowed down in frontline regions and, conversely, accelerated and more successful in safer areas.

Digitalization is most effectively implemented in the economic sphere, and most slowly in public administration, despite tangible achievements. Digitalization contributes to transparency in all areas, combats corruption, and fosters the development of civil society – but only under the condition of ensuring cybersecurity.

Promising directions for digitalization in Ukraine include: the digitalization of public services with the subsequent use of artificial intelligence for data analysis, forecasting, and decision-making; innovative and investment-driven development of the digital economy; the use of modern information and communication technologies in education and the improvement of digital literacy; improved organization of healthcare service delivery; access to social services and the reduction of social inequality; the development of digital infrastructure in regions; enhancement of election and referendum administration through coordination and integration of various systems – both existing and potential electronic registers, and electronic voting – provided that comprehensive security measures are taken to prevent falsification and manipulation in the voting and counting processes, and that the conflict between voting secrecy and accuracy is eliminated in a way that is compatible with human rights; and the use of blockchain technology to enhance data security and transparency.

Digitalization during wartime is characterized by multidirectionality and the potential for intensive development, as it enables Ukrainian society and governmental bodies at both national and local levels to adapt more quickly to changing circumstances. In the struggle for sovereignty, cutting-edge digital technologies are being created, refined, and implemented at an accelerated pace – not only in the area of military technology but also in the advancement of various spheres of public life.

Key words: *digital technologies; digitalization; digital transformation; digitalization of public administration; electronic voting, digitalization of election and referendum administration.*

Постановка проблеми. У сучасному світі цифровізація впливає на всі аспекти повсякденного життя, гідну працю, зайнятість, бізнес, розвиток громад, економічний розвиток і комунікації. Світові процеси глобальної цифровізації не тільки економіки, а й усіх сфер життєдіяльності суспільства спонукають до їх осмислення та аналізу впливу розвитку цифрових технологій, запровадження інноваційних рішень як напрямку державної політики. На міжнародних і регіональних конференціях, круглих столах, форумах тощо обговорюють питання впливу інноваційних технологій на майбутнє світової цивілізації. Зокрема, тема цифровізації була серед найактуальніших міжнародних тем, що розглядали на Саміті майбутнього в Нью-Йорку 22-23 вересня 2024 року [13, 49, 50]. В ухваленому на цій зустрічі *«Пакті заради майбутнього»*, зокрема зазначалося, що диджитал-технології, уключаючи штучний інтелект, відіграють значну роль у забезпеченні сталого розвитку та докорінно змінюють наш світ, мають потенціал для викорінення бідності та зменшення нерівності. Країни-члени ООН зобов'язалися до 2030 року подолати цифрову нерівність різними засобами: від співробітництва з урядами, міжнародними організаціями, банками розвитку, приватним сектором до поширення цифрової грамотності серед різноманітних професій, зокрема освітян, державних службовців, шляхом набуття ними потрібних знань і навичок [52]. Євроінтеграційні прагнення України спонукають її не тільки враховувати визначені Європейською Комісією пріоритети розвитку ЄС, цифровізацію зокрема, та долучатися до програми *«Цифрова Європа»*, а й активно втілювати в життя напрацьований ефективний європейський досвід цифровізації для створення єдиної згуртованої держави в усіх вимірах на всій території.

В умовах воєнного стану Україна цілеспрямовано працює над розробленням і впровадженням застосування цифрових технологій у всіх сферах суспільства, поступово стає однією із держав-лідерів із цифровізації

в глобальному світі. Запроваджуючи штучний інтелект, інноваційні технології в розвиток оборонно-промислового комплексу, країна організовує та налагоджує ефективну взаємодію між органами публічної влади, мешканцями громад, бізнесом, інститутами громадянського суспільства, а також українськими військовиками з метою ухвалення дієвих управлінських рішень, розвиває цифровізацію в соціальній сфері, освіті, медицині, державному управлінні та виборчих/референдних процесах зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку цифровізації присвячено значну кількість сучасних наукових та аналітичних досліджень у політичній, економічній, культурній, освітній, управлінській сферах. У сучасній українській та закордонній науці спостерігається стійкий дослідницький інтерес до проблеми розвитку цифровізації в її різнопланових проявах, представлений здебільшого бізнес-аналітикою, спрямований переважно на соціополітичні, соціокультурні, соціоекономічні проблеми, гуманітарні аспекти. Означені тенденції демонструють праці таких українських дослідників, як В. Воронкова, О. Галущак, М. Галущак, А. Жаворонок, А. Ковпак, Т. Корольок, І. Лопашук, Г. Машлій, О. Роговенко, В. Панасюк, С. Прокопенко, Н. Тимошенко, Р. Фросіняк, І. Чайка, В. Щербак та ін. Різні погляди на актуальні проблеми диджиталізації наведено в працях Д. Аль-Халілі, Е. Бріньолфссона, Е. Вебба, С. Грінгарда, К. Келлі, Е. Макафі, Б. Марра, Д. Роуза, Ю. Н. Харарі, К. Шваба та ін.

Узагальнений концептуальний аналіз цифровізації здійснили П. Хеллстен та А. Пауну, зокрема вони показали, як цифровізацію визначають у літературі, як вона формується та розвивається з часом [48]. Здійснений ними системний огляд джерел для уточнення концепції цифровізації надав можливість не тільки виявити її певну теоретичну невизначеність, а й запропонувати рекомендації для майбутніх наукових пошуків. Узагальнений огляд праць щодо цифровізації та методології її

дослідження здійснили Ж. Рейс, М. Аморім, Н. Мелао, Ю. Коен і М. Родрігес [51]. Вони констатували, що станом на 2019 рік у кількісному вимірі найпріоритетнішою ця тематика була для Швеції, Німеччини, Фінляндії, США та Великої Британії.

Тенденції та перспективи цифровізації в Україні аналізують Т. Кужда та І. Луциків, М. Негрич й А. Близнюк [23, 26], оцифровування у сфері документообігу – В. Гришин і Л. Філіпова [9]. В. Саприкін виокремлює концептуальну різницю між *«оцифровуванням»*, цифровізацією та цифровою трансформацією публічного управління [35]. Сиротін В. вказує на наявність *«двох основних напрямків розкриття суті цифровізації: технічного підходу до поширення цифрових технологій та нової парадигми розвитку»* [37]. Цифровізацію як один із інноваційних механізмів публічного управління для сталого розвитку територій й особливості надання публічних (електронних публічних) послуг в умовах воєнного стану вивчає І. Лопушинський та ін. [24, 54]. Значної уваги надають дослідники аналізу можливостей запровадження цифрових інструментів у виборчі та референсні процеси, зокрема вивчають досвід, перспективи, забезпечення, ризики та можливості застосування електронного голосування як у світі, так і в Україні [2, 44]. Проте поки що бракує узагальненого аналізу процесу цифровізації в Україні.

Мета статті полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні основних тенденцій розвитку цифровізації в Україні, визначенні її багатовекторності, перспектив розвитку в публічному управлінні. Означена мета зумовила постановку таких завдань: узагальнити тенденції розвитку процесу цифровізації; виокремити багатовекторність та окреслити перспективи розвитку цифровізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Процеси трансформації суспільства свідчать про використання повсюди і повсякчас цифрових технологій, що змінюють не тільки традиційні методи роботи, а й сучасні суспільні

відносини та свідчать про цифрову трансформацію й зміну мережевого суспільства на цифрове. Ці зміни починалися із *диджиталізації*, тобто переведення інформації з аналогової форми в цифрову – оцифровування документів, автоматизації процесів або впровадження ІТ-інструментів для виконання певних завдань. Диджиталізацію здебільшого сфокусовано на окремих процесах і вона є лише початковим етапом у більш масштабних змінах [8].

Цифрове суспільство особливо потребує підвищення ефективності, прозорості та доступності державних послуг. Віцепрем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров ще 2021 року вказав на потребу створення ефективної організаційної структури для трансформації держави на всіх рівнях та наголосив: *«Цифрова трансформація нашої країни – це, насамперед, зручність для громадян. Це антикорупція. Це можливість забезпечити рівний доступ для всіх українців до ресурсів. Це також зміни, спрощення, перетворення і часто ліквідація певних галузей та напрямків, <> ефективний менеджмент на рівні всієї держави. Коли ми це виконаємо, ми отримаємо державу як зручний сервіс»* [42].

Нині найважливішими сферами наукового дискурсу щодо цифровізації в Україні є: державне управління, економіка, освіта, охорона здоров'я, соціальна сфера, регіональний розвиток, вибори та референдуми. Розглянемо найактуальніші з них.

Концептуалізація основних понять, пов'язаних із цифровізацією в публічному управлінні, є досить складним і суперечливим питанням, однак погоджуємося із узагальненням, запропонованим О. Савченко: *«Цифровізація – процес поліпшення процедур, механізмів, методів діяльності через запровадження інформаційно-комунікативних технологій у діяльність та комунікацію»* [34, с. 74] та виокремленням поняття цифровізації публічного управління як *«використання цифрових технологій, можливостей онлайн-комунікацій у системі ухвалення та*

реалізації державноуправлінських рішень, надання адміністративних послуг, формування дієвих державних механізмів реалізації державної політики в усіх сферах життєдіяльності суспільства» [34, с. 74]. Пізніше уточнення стосується активнішого використання цифрових технологій [1, с. 6]. У сфері державного управління йдеться про переведення державних сервісів в електронну форму, застосування нових інструментів державної комунікації, спрощення дозвільних процедур та налагодження дієвої співпраці органів державної влади з громадянами через електронні канали. Тобто якнайшвидше виконання електронних послуг, а саме: подання заяв, отримання довідок, реєстрація документів тощо; здійснення документообігу в електронній формі; наявність державних даних у відкритому доступі; розвиток цифрової інфраструктури; забезпечення кібербезпеки. Здійснення цих заходів сприяє підвищенню ефективності роботи державних органів, поліпшенню якості послуг, зниженню корупції, заощадженню коштів і залученню інвестицій [1, с. 7].

Цифровізація державного управління сприяє трансформації взаємодії між державою та громадянами через портал державних послуг і мобільний застосунок «Дія», проєкти *Дія.Цифрова освіта*, *Дія.Бізнес*, *Дія.Центр*, *Е-резиденство*, систему державних закупівель «*ProZorro*», медичні послуги онлайн через електронний кабінет пацієнта, використання смарттехнологій (соціальної картки, електронного квитка) тощо. Реалізацію програми «Підтримка припинено з березня 2022 року. На черзі – розроблення цифрових документів, легалізація віртуальних активів, реформування ІТ-освіти в Україні, створення спеціального податкового та правового режиму для ІТ-компанії Дія.City [20]. Нині 95 % усієї взаємодії з державою не потребують безпосереднього контакту громадян з чиновниками, процеси відбуваються автоматично. У перспективі передбачається процедура ухвалення рішень штучним інтелектом на основі *Big Data* з усуненням людського чинника.

Науковці наголошують на потребі вирішення організаційних проблем інтегрування всього комплексу адміністративних послуг, які надають виконавчі органи місцевих рад щодо забезпечення потреб громадян і розвитку інфраструктури електронної ідентифікації у сфері адміністративних послуг, підвищення рівня цифрової грамотності, подолання правових прогалин, підвищення ефективності та прозорості державного управління, зниження корупційних ризиків, відсутності належного фінансування, доступності інтернету, кібербезпеки та захисту персональних даних. Щодо останніх показників І. Лопушинський та ін. наголошують: *«... наявність електронних реєстрів суттєво спрощує процеси в мирний час, проте в період дії воєнного стану існує висока ймовірність несанкціонованих дій з інформацією реєстрів з боку агресора, що створює загрози для безпеки держави, бізнесу, громадян»* [24, с. 111]. Учені особливо наголошують на синергетичному потенціалі цифрових технологій як основи реформування державного управління щодо динамічності, ефективності, відповідності цінностям українського суспільства. Своєю чергою, через цифровий розвиток та вдосконалення управлінських механізмів вони мають потужні можливості впливу на соціальні, культурні, комерційні та адміністративні структури, соціальні відносини: базові потреби й структуру суспільства, норми взаємодії, особливо між громадянами та органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами, особами та різними організаціями, предстаниками громадянського суспільства зокрема. Усі ці трансформаційні процеси спричинено цифровізацією та мають зворотній вплив на цифрові технології. Останні ж максимізують ефективність і доступність державних послуг.

Розроблення та впровадження електронного врядування є одним із ключових напрямків цифрової трансформації в публічному управлінні. Функціонально його підподіляють на такі види:

G2G («уряд–уряд») – сектор електронної взаємодії між різними органами влади, сприяє комунікації та обміну інформацією між урядовими установами;

G2B («уряд – бізнес») – містить у собі електронну взаємодію між органами публічної влади та підприємствами, сприяє поліпшенню бізнес-клімату та спрощенню відносин між урядом і підприємствами;

G2C («уряд – громадяни») – включає в себе електронну взаємодію між органами публічної влади та громадянами, спрямований на полегшення доступу громадян до громадських послуг та інформації;

G2E («уряд – службовці») – сектор, що автоматизує процеси співпраці урядової системи із службовцями, чиновниками та консультантами на місцях, сприяє підвищенню ефективності внутрішньої роботи державних органів [1, с. 6].

В аналітичних матеріалах наголошується, що диджитал-технології відіграють значну роль, насамперед у розвитку військово-промислового комплексу. У сфері економіки найбільш значущі процеси цифровізації відбуваються через такі складники, як-от: 1) цифрові фінанси; 2) соціальні мережі; 3) цифрова ідентифікація; 4) великі дані.

В. Панасюк вказує на можливість оцінки розвитку цифровізації економіки за допомогою таких *міжнародних індексів*: 1) цифрової еволюції (DEI); 2) світової цифрової конкурентоспроможності (WDCI); 3) цифрової економіки і суспільства (DESI); 4) цифрової економіки (BCG) [27]. Також, на думку вченого, доречно запровадити індекс доступності цифрового контенту, що *«дасть можливість визначити наявність інформації в електронному вигляді (текстові та аудіовізуальні матеріали, програмні продукти) через різні платформи (фіксований, бездротовий Інтернет, мобільна мережа, супутникові технології)»* [27, с. 162].

Названі індекси оцінюють такі напрямки:

I. Розвиток цифрових індустрій та бізнесу.

II. Удосконалення інституційного забезпечення процесів інформатизації та цифровізації.

III. Підвищення цифрової інклюзії [27, с. 164].

Ці напрямки В. Панасюк пропонує розвивати та оцінювати, насамперед у трьох аспектах: удосконалення інституційного забезпечення процесів інформатизації та цифровізації; запровадження шляхів стрімкого розвитку цифрових індустрій та бізнесу; підвищення цифрової інклюзії [27, с. 165]. Проте, їх розвиток надзвичайно ускладнено через такі чинники, як: *«втрата майна та активів унаслідок воєнних дій; несприятлива економічна ситуація; перебої з електропостачанням та зв'язком; падіння попиту на продукцію та послуги; припинення роботи постачальників; збільшення витрат на логістику; відсутність коштів; недоступність кредитів; податковий тиск; мобілізація критичних спеціалістів»* [15, с. 348]. Залежно від регіону та активізації воєнних дій їх вплив то посилюється, то слабшає [20].

За таких умов гостро постає вирішення проблеми забезпечення кібербезпеки, роботи Інтернету під час блекаутів, а найскладніше – протидія негативним наслідкам запровадження цифрових технологій у державне управління, диджитал-впливам на свідомість, мислення сучасної людини. На думку Ю. Н. Харарі, технологічні зрушення з часом наберуть таких обертів, що поставлять людство перед найважчими випробуваннями: вони дадуть силу маніпулювати світом усередині нас, змінювати наші особистості, ментальну систему аж до її руйнації [41, с. 24–37].

В. Воронкова наголошує, що процес цифровізації не тільки змінює парадигму суспільного устрою, але й свідомість людей, їх світосприйняття, сприяє формуванню цифрової людини, цифрової культури, цифрового світогляду [6].

Для успішного втілення окреслених вище завдань в Україні напрацьовують потрібне нормативно-правове забезпечення. У державній

Стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр. [10] визначено оперативні цілі до 2027 року: розвиток цифровізації, задоволення потреби населення в адміністративних і публічних послугах, що сприятиме розбудові ефективного багаторівневого врядування. Для їх досягнення було ухвалено Концепцію розвитку цифрових компетентностей [30] та Національну стратегію із створення безбар'єрного простору в Україні [31], у якій визначено безбар'єрність як загальний доступ до інфраструктури, зокрема цифрової, а також рамкові умови та стандарти безбар'єрності. Цифрова безбар'єрність полягає в забезпеченні доступу всіх суспільних груп до швидкісного Інтернету, публічних послуг та публічної цифрової інформації; підвищення рівня цифрової грамотності населення; адаптації цифрових публічних сервісів (веб-сайтів, додатків, електронних публічних послуг) для всіх груп населення, особливо для осіб з порушеннями зору та слуху, з когнітивними порушеннями. Законодавче закріплення цифрової безбар'єрності передбачається ухваленням законопроекту Міністерства цифрової трансформації «Про цифрову доступність» до кінця 2025 року, у якому буде регламентовано не тільки норми, а й відповідальність для забезпечення доступності, а для його реалізації – упродовж 2025-2026 рр. запуск Мінцифрою флагманського проєкту *«Безбар'єрний ЦНАП»*. Суттєвою допомогою органам державної влади та органам місцевого самоврядування стало створення в серпні 2024 року *Центру компетенцій із цифрової доступності для навчання, консультування та проведення аудитів державних сайтів і сервісів* [32], а також *Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів* [12].

В умовах воєнного стану особливого значення набуває підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів. Важливим кроком у цьому напрямку є ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 27 жовтня 2023 року № 1130 «Про внесення змін до Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» [29], що допомагає надати якісну,

прозору соціальну підтримку громадянам із урахуванням європейських стандартів, централізувати та автоматизувати організаційні процеси у сфері надання державних послуг. Окрім цього, постанову Уряду від 18 квітня 2023 року № 356 «Деякі питання створення та функціонування державних електронних платформ для ведення публічних електронних реєстрів» призначено для створення, адміністрування та ведення не тільки публічних електронних реєстрів, а й інформаційних комунікаційних систем [9].

Однак, для успішної реалізації означених вище актів потрібна *«політична воля на докорінні трансформаційні цифрові зміни в більшості аспектів публічного управління»* [35].

Повільні темпи цифрової трансформації та відновлення економіки допомагає подолати Програма «Цифрова Європа», у якій Україна бере участь з 2022 до 2027 рр. задля долучення до Єдиного цифрового ринку з таких напрямків: *«1. Високопродуктивний комп'ютинг (...проєкти, що обчислюють великі масиви даних для рішень у сфері економіки, охорони здоров'я або оборонної промисловості).*

2. Штучний інтелект, дані та хмарні послуги (...проєкти, що створюють продукти на базі штучного інтелекту для полегшення роботи підприємств, державних адміністрацій або дослідницьких установ).

3. Цифрові навички (проєкти, що створюють можливості для набуття нових навичок у сфері IT).

4. Використання цифрових технологій в економіці та суспільстві (проєкти, що впроваджують цифровізацію в бізнесі або у сфері електронного врядування, охорони здоров'я, довкілля, освіти та культури, технологій Smart City)» [40].

За результатами двох досліджень, проведених серед українців щодо обізнаності, важливості й успіху реформ в Україні, поглядів громадян на корупцію, заходів протидії їй, реформу з диджиталізації було визнано як найуспішнішу та найефективнішу в боротьбі з корупцією [38], [53].

З початку широкомасштабного наступу рф розширилося надання державних послуг для українців, зокрема суттєво зросла кількість користувачів Дії, особливо серед осіб похилого віку. Станом на 25 вересня 2024 року у ЦНАПах було доступно майже 450 таких видів послуг. За даними *E-Government-Development-Index* за 2024 рік Україна посіла п'яте місце у світі за рівнем розвитку цифрових державних послуг [28].

Отже, окреслені показники свідчать про високий рейтинг довіри громадян до Міністерства цифрової трансформації України, органів державної влади та ІТ-компаній, з іншого боку, про належний рівень цифрових навичок українців, що постійно уводяться.

Про довіру громадян до цифрових технологій свідчить і їхня участь у виборчих і референдних процесах. Попри численні дискусії щодо можливості впровадження електронного голосування в Україні та вже частково напрацьовану нормативно-правову базу, на наш погляд, основна сфера цифровізації означених процесів згідно з європейським законодавством – системна координація їх адміністрування шляхом системної координації адміністрування виборів через взаємодію цифровізованих систем: реєстрації виборців; ідентифікації виборців; реєстрації політичних партій та кандидатів; реєстрації та акредитації спостерігачів; формування виборчих округів; голосування та підрахунку голосів; поширення результатів виборів; інформаційної системи виборців; (дистанційного) електронного навчання для професійної підготовки персоналу органів адміністрування виборів. Деякі з цих систем уже напрацьовано та функціонують. Найуспішнішим серед них є *Державний реєстр виборців*. Тісно пов'язані і організацією та контролем за виборами і референдумами інші реєстри: *Єдиний реєстр громадських формувань*, *Реєстр громадських об'єднань*, *Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань*, *Реєстр декларацій*, *Реєстр територіальних громад*, *Реєстр національних публічних діячів*

України. Однак, їх функціонування в умовах воєнного стану не завжди доступне та ефективне. Переконані, що створення, розвиток, удосконалення та об'єднання в єдину систему в Україні реєстрів є перспективним навіть в умовах воєнного стану. Технології можуть допомогти поліпшити виборчі процеси, проте активне втручання у виборчі та референдні процеси у світі впродовж останнього десятиліття спонукали активізувати заходи щодо їх усебічного убезпечення від фальсифікацій і маніпулювання [44].

Дослідники у сфері економіки вважають, що потрібно підтримувати українців у напрямку вдосконалення професійної освіти за умов війни особливо серед внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю та осіб зрілого віку. За результатами опитування, проведеного Міністерством цифрової трансформації України 2023 року, було визначено, що, на думку 81 % українців, зростання цифрових навичок серед населення може позитивно вплинути на економіку України загалом [16]. Для розвитку бізнесу в межах урядового проєкту «*єРобота*» українці можуть отримати гранти для створення власної справи, для розвитку переробного підприємства, кошти для навчання ІТ-спеціальностям, для розвитку тепличного господарства тощо. Проте проблема цифрової грамотності населення України залишається актуальною. Платформа «*Дія.Цифрова освіта*» пропонує безоплатні онлайн-курси та різноманітні актуальні тематики, що розвивають цифрові навички [14]. Зокрема, для подолання безбар'єрності на платформі «*Дія.Освіта*» розміщено курси про цифрову доступність: «Вебдоступність», «Безбар'єрна грамотність», «Держава без бар'єрів». Причому *«20 курсів продубльовано жестовою мовою, а всі зображення на платформі супроводжуються альтернативними описами для людей із порушеннями зору»* [32].

Відзначимо освітні можливості цифровізації та формування цифрових компетентностей громадян, зокрема підвищення кваліфікації українців через «навчання на безоплатних онлайн-курсах платформи PROMETHEUS,

проведення електронних торгів за допомогою криптографічної технології BLOCKCHAIN, отримання медичних послуг на відстані за рахунок телемедицини, автоматизованої системи EHEALTH та інформаційного сайту для пацієнтів HELSI.ME» [7].

Безумовно, ера цифровізації передбачає адаптацію суспільства та людини до нових технологічних змін як у світі, так і в Україні. Б. Марр, автор праці «Майбутні навички: 20 навичок і компетенцій, які потрібні кожному, щоб досягти успіху в цифровому світі», вважає, що людина повинна постійно саморозвиватися, адаптуватися, самовдосконалюватися, щоб мати визнання, досягнення в цифровому глобальному світі. Він вирізняє такі групи навичок, що допоможуть в цьому: 1) *адаптація до цифровізації*, що вимагає від людини прагнення навчатися новому, постійно вдосконалюватися завдяки розвитку технічного досвіду, бути допитливою, гнучкою, відповідальною, уміти протистояти кіберзагрозам тощо; 2) *інформація та аналіз*, що передбачають роботу з даними, розвиток критичного мислення, здатність ухвалювати правильні та дієві рішення, керувати змінами; 3) *інтелект та свідомість* – це, передусім, розвиток емоційної та культурної ментальності, емпатії, етичної свідомості, творчого мислення; 4) *лідерство та співпраця*, що розвивають пріоритетні якості, навички співпраці, міжособистісного спілкування; 5) *баланс між роботою та життям*, що вимагають від людини вміння керувати часом і турбуватися про себе [46].

Попри виклики війни, реформа цифровізації допомагає розв'язувати поточні проблеми в громадах: відновлювати інфраструктуру, житлові будинки та інші соціально важливі об'єкти. За допомогою додатку «Дія» громадяни повідомляють про пошкодження або знищення своєї нерухомості внаслідок воєнної агресії [17], проте громади сільської місцевості лише частково забезпечені доступом до широкосмугового Інтернету та не мають можливості використовувати цифрові технології для

ефективної діяльності. Послуги розширюють, але всі сервіси будуть ефективними для розбудови інфраструктури територій і стануть у нагоді мешканцям за умов наявності Інтернет-покриття та належного рівня цифрової грамотності [21].

Зазначимо, що більшість науковців фокусують увагу на викликах і перевагах цифровізації. Як бачимо, перевагами цифровізації є швидкість, доступність, прозорість, автоматизація послідовності виконання завдань, підвищення комфорту та ефективності співпраці між різними інстанціями, концентрація витрат на важливих групах, запровадження електронної демократії. Серед викликів – недостатня цифрова освіченість старшого покоління, питання захисту даних тощо [33].

Запровадження цифрових технологій соціальної сфери забезпечить посилення рівня економічної безпеки України, а розвиток Єдиної інформаційної системи соціальної підтримки в державі, урахування ризиків цифровізації, що системно виникають, розгляд можливостей побудови та функціонування екосистеми цифровізації соціальної сфери впливають на якість ухвалення управлінських рішень [18].

Подолання викликів цифровізації в Україні насамперед залежить від забезпечення громад мобільним та інтернет-зв'язком за умов блекауту, оснащення укриттів безперебійним Інтернетом, наявності фахівців на місцях, які бажають і можуть впроваджувати цифрові зміни. Автори погоджуються з думкою, що цифровізації заважають бюрократичні перепони в комунікаціях між державними органами та органами місцевого самоврядування, недостатня популяризація успішного досвіду цифрових перетворень у громадах тощо [22].

Для активного розвитку диджиталізації в країні, цифровізації економіки потрібний ефективний розвиток нормативно-правового законодавства, посилення цифрової обізнаності серед працівників, бізнесменів, державних службовців. Автори зосереджують увагу на можливостях у забезпеченні

взаємозв'язку критично важливих мереж, доступності додатків та сервісів, розробленні політики на основі обміну даними «відкритого уряду» та аналітики Великих даних (*Big Data*); кібербезпеці тощо [39].

Найважливішими кроками в розвитку цифровізації соціальної сфери є запровадження, реалізація програм в галузі будівництва, кредитування, підтримки бізнесу, медицини, освітньої сфери, розвиток «Дія-центрів», «Центрів життєстійкості» у громадах, «Муніципальних центрів відновлення», запровадження нових посад в обласних державних (військових) адміністраціях – заступників із питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (*Chief Digital Transformation Officer, CDTO*), які відповідають за цифрову стратегію, запровадження надання місцевих і державних послуг у цифровому форматі тощо. Наприклад, запровадження для перевізників онлайн-кабінетів міжнародних маршрутів і т. ін.

Нині місцеве самоврядування потребує оновлених підходів, ефективної взаємодії, успішного обміну досвідом у сфері запровадження цифрових технологій у громадах. Крім того, для вдосконалення цієї сфери потрібно вдосконалювати професійну компетентність посадових осіб місцевого самоврядування, надавати кваліфіковані знання, що важливі для життєдіяльності громади, виконувати професійні обов'язки в умовах збройної агресії, працювати з мешканцями громад, уміти вирішувати безпекові проблеми та питання.

В умовах широкомасштабної війни Україна зазнала значних людських втрат, щодня гинуть українські захисники. Постає питання не тільки збереження пам'яті про них, але й передачі інформації про їхні героїчні вчинки майбутнім поколінням українців через цифрові пам'ятники полеглим героям. Цей важливий проєкт вимагає підтримки та уваги як від волонтерів, громади, так і від органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Не менш важливим є питання соціалізації ветеранів війни

та отримання потрібних документів, інформації про можливості безоплатного лікування та реабілітації. Завдяки цифровізації з 2 січня 2025 року послугу отримання витягу із *Єдиного державного реєстру ветеранів війни* у ЦНАПах можна отримати досить швидко [3], на відміну від попередньої паперової процедури звернення до Міністерства у справах ветеранів, що тривала місяць і більше.

Прозорість і доступність до органів влади та органів місцевого самоврядування є основою довіри до їх діяльності та легітимності. Показово, що саме за цим критерієм м. Чернівці очолили рейтинги прозорості міст України та програми *«Прозорі міста» Transparency International Ukraine*, отримавши 84,5 балів зі 100 можливих за 70 індикаторами із семи напрямків, а саме: *«відкритість, бюджет і закупівлі, комунальне майно та земля, взаємодія з громадськістю, кадрова політика та доброчесність, послуги громадянам, реагування на виклики війни»* [25]. Цифровий розвиток на рівні регіону Чернівецької області передбачено програмою інформатизації *«Цифрова Буковина» на 2025–2027 роки* [43] через виконання 18 завдань: «координацію робіт з інформатизації області, навчання цифрових навичок, інформаційної безпеки мешканців області, державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, проведення конференцій щодо впровадження новітніх інформаційних технологій, упровадження пілотних проєктів із реалізації електронних сервісів та систем, запровадження та розвиток проєктів е-демократії, реалізацію спільних проєктів (програм) з державними, міжнародними, громадськими організаціями (фондами) зі створення інструментів (сервісів) із застосуванням відкритих даних, стимулювання відкриття центрів підтримання підприємництва разом з консалтинговими зонами «Дія.Бізнес» у територіальних громадах для розвитку бізнесу, збільшення надходження інвестицій тощо» [43]. За рейтингом оприлюднення відкритих даних Чернівецька область посідає перше місце в Україні [43].

Попри правовий режим воєнного стану, цифровізація охопила не тільки більш безпечні західні регіони України, а й прифронтові. Зокрема, цифровізаційні процеси тривають і в Запорізькій області. Так, 2024 року вперше запроваджена посада CDTO та призначено очільника. Серед пріоритетних завдань цифровізації в Запорізькій області визначено підвищення кількості та якості послуг у ЦНАПах громад, поліпшення роботи мобільного зв'язку та наземних каналів передавання даних, розширення програми «Безпечне місто» на всю область, відбувається цифровізація Державного архіву Запорізької області, фахівці місцевого самоврядування (70) поглиблюють знання про цифрову екосистему – інноваційну платформу *DREAM* – систему для презентації інвестиційних проєктів міжнародним партнерам [19, 47].

У Запоріжжі 2024 року за підтримки ЮНІСЕФ відкрито *Центри життєстійкості* [19], що допомагають мешканцям отримати, поряд з іншими, й цифрові послуги щодо життєзабезпечення. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування інформують про військовий облік та рекрутинг, укриття, можливості відновлення пошкодженого майна [4, 5, 17]. Для південних регіонів у прифронтовій зоні це значно прискорює та убезпечує діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах постійних обстрілів і повітряних тривог. Розширюються можливості громадської участі через електронні петиції, електронні консультації, наприклад, щодо перейменування вулиць тощо.

Одним із важливих напрямків в області є цифровізація освітньої сфери. Упродовж 2024 року в області відкрилося десять цифрових освітніх центрів, у яких діти можуть навчатися і розвивати свої навички. Проте загалом рівень цифровізації Запорізької області 2025 року становить 29 балів із 100 можливих згідно з дослідженням «Індекс цифрової трансформації регіонів» на основі даних, унесених посадовими особами обласних державних

(військових) адміністрацій через електронний кабінет на вебпорталі «Дія.Цифрова громада» [36].

Загалом, попри складнощі воєнного стану, констатуємо в регіонах формування загального більш позитивного відношення до впровадження цифрових технологій у публічну сферу внаслідок отримання переваг не лише для громадян, а й для місцевих та урядових органів влади.

Висновки. Отже, основна тенденція цифровізації в Україні – запровадження цифрових технологій у різні сфери життя, попри умови воєнного стану та окупації значної території держави, недоступність диджитал-технологій чи їх непостійне забезпечення. Ці обставини зумовлюють нерівномірний цифровий розвиток регіонів: у прифронтових – він уповільнений, і навпаки у більш безпечних – прискорений і більш успішний. Найефективніше цифровізація впроваджується в економічній сфері, найповільніше – в публічному управлінні, попри реальні досягнення. Цифровізація сприяє прозорості діяльності в усіх сферах, боротьбі з корупцією, розвитку громадянського суспільства, проте лише за умови забезпечення кібербезпеки.

Перспективними напрямками цифровізації в Україні є цифровізація державних послуг із дальшим застосуванням штучного інтелекту для аналізу даних, прогнозування та ухвалення рішень; інноваційний та інвестиційний напрямок розвитку цифрової економіки; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, підвищення цифрової грамотності; поліпшення організації надання медичних послуг; доступу до соціальних послуг і зменшення соціальної нерівності; розвиток цифрової інфраструктури в регіонах; удосконалення адміністрування виборів і референдумів через координацію та взаємодію різних систем – електронних реєстрів, як наявних, так і потенційних, електронне голосування, за умови активізації заходів щодо їх усебічного вбезпечення від фальсифікацій і маніпулювання під час голосування та підрахунку

голосів, унеможливлення виникнення конфлікту між вимогами таємності голосування та точністю, що несумісно з правами людини; використання блокчейн-технології для підвищення безпеки та прозорості даних.

Цифровізації в умовах війни властива багатовекторність і перспективи інтенсивного розвитку, оскільки вона допомагає якнайшвидше адаптуватися українському суспільству та органам державної влади й органам місцевого самоврядування до змін. У боротьбі за власний суверенітет, новітні цифрові технології створюються, удосконалюються та впроваджуються значно інтенсивніше не тільки в галузі воєнних технологій, але і в розвитку сфер суспільного буття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманова Н. В., Луняченко І. В. До питання цифровізації публічного управління в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2024. № 68. С. 4–8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.1>.

2. Бучинська А. Діджиталізація виборчого процесу : виклики та перспективи впровадження в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2022. Вип. 31. С. 100–110.

3. Витяг із Єдиного державного реєстру ветеранів війни відтепер можна отримати у ЦНАП за 5 хвилин. 03.01.2025. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/vytiah-iz-iedynoho-derzhavnoho-reiestru-veteraniv-viiny-vidteper-mozhna-otrymaty-u-tsnap-za-5-khvylyn>.

4. Відновлення та відбудова. 18.09.2024. URL: <https://zp.gov.ua/pages/168769-vidnovlennia-ta-vidbudova>.

5. Військовий облік та рекрутинг. URL: <https://zp.gov.ua/pages/165040-viiskovii-oblik-ta-rekruting>.

6. Воронкова В., Нікітенко В. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства : теорія і практика. URL: <http://surl.li/atjqsp>.
7. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні : еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 155–163. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.
8. Головаха Є. Рік війни : соціальні зміни в Україні. *Філософська думка. Український науково-теоретичний часопис*. 2023. № 2. С. 17–27.
9. Гришин В. В., Філіпова Л. Я. Тенденції розвитку цифровізації систем документообігу та послуг в органах державної влади. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 3. С. 70–75.
10. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки та план заходів з її реалізації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>.
11. Деякі питання створення та функціонування державних електронних платформ для ведення публічних електронних реєстрів : Постанова КМУ від 18 квітня 2023 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2023-п>.
12. Деякі питання функціонування Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів : Постанова КМУ від 07 квітня 2023 р. № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311-2023-п#Text>.
13. Ділимося досвідом упровадження цифрових інновацій в освіту : МОН взяло участь у саміті майбутнього в межах Генасамблеї ООН. URL: <https://mon.gov.ua/news/dilymosia-dosvidom-uprovadzhennia-tsyfrovykh-innovatsii-v-osvitu-mon-uzialo-uchast-u-samiti-maibutnoho-v-mezhakh-henasamblei-onn>.
14. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>.

15. Домашенко С. В., Морозов Д. М., Пугачов В. М. Сучасні тренди розвитку цифрової економіки в Україні. *Наукові перспективи*. 2023. № 5 (35). С. 349–360. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-5\(35\)-349-360](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-5(35)-349-360).
16. Дослідження цифрової грамотності населення. 2023. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf.
17. «Відновлення URL: <https://erecovery.diia.gov.ua>.
18. Жаворонок А. В., Лопашук І. А. Цифровізація соціальної сфери в контексті забезпечення економічної безпеки держави. *Економічний простір*. 2024. № 189. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1420/1367>.
19. Запорізька обласна державна адміністрація. URL: <https://www.zoda.gov.ua>.
20. Іванова Н. Цифровий розвиток регіонів України : тренди довоєнного періоду та перспективи післявоєнного відновлення. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 4 (32). С. 208–217. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-208-217](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-208-217).
21. Коваленко С. Розвиток територій на засадах цифровізації. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2022. № 5. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-5-02-04>.
22. Королюк Т., Ковпак А. Цифровізація місцевого самоврядування в Україні : потенціал і виклики в умовах війни. *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*. 2023. № 45. URL: <https://wuwr.pl/sppae/article/view/16417/14728>.
23. Кужда Т., Луциків І. Дослідження стану та перспектив цифрового розвитку в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 5–6 (78–79). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu.

24. Лопушинський І. П., Ключевський В. І., Момоток О. М. Особливості надання публічних (електронних публічних) послуг в умовах воєнного стану в Україні. *Наукові інновації та передові технології : журнал*. 2023. № 4 (18). С. 110–123. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-110-123](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-110-123).

25. Media Agency ACC Роман Клічук розповів, як Чернівцям вдалося з частково прозорого міста стати найбільш відкритим. 20.05.2025. URL: <https://acc.cv.ua/news/chernivtsi/roman-klichuk-rozpoviv-yak-chernivcyam-vdalosya-z-chastkovo-prozorogo-mista-stati-naybilsh-vidkritim-110909>.

26. Негрич М. М., Близнюк А. С. Актуальні тенденції розвитку цифровізації та впровадження інновацій у сферу державно-приватного партнерства. *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 100–116. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-07>.

27. Панасюк В. М. Інформатизація та цифровізація : тенденції та напрями розвитку в Україні. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 160–165. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-1.29>.

28. Прасад А. Україна стала п'ятою у світі за рівнем розвитку цифрових держпослуг. *Forbes*. 20 вересня 2024. URL: <https://forbes.ua/news/ukraina-stala-pyatoyu-u-sviti-za-rivnem-rozvitku-tsifrovikh-derzhposlug-20092024-23743>.

29. Про внесення змін до Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери : Постанова КМУ від 27 жовтня 2023 р. № 1130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1130-2023-%D0%BF#Text>.

30. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167–р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>.

31. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету

Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366–р
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.

32. Рада безбар'єрності : що плануємо для цифрової доступності у 2025 році. 28.03.2025. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/rada-bezbariernosti-shcho-planuiemo-dlia-tsyfrovoi-dostupnosti-u-2025-rotsi>.

33. Роговенко О. В., Лиховид А. В. Цифровізація місцевого самоврядування : основні переваги та виклики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. URL: http://lsej.org.ua/10_2022/25.pdf.

34. Савченко О. С. Систематизація наукових підходів до поняття «цифровізація у публічному управлінні». *Держава та регіони*. 2022. № 72. С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.12>.

35. Саприкін В. Оцифровування, цифровізація та цифрова трансформація публічного управління в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Державне управління*. 2024. Том 19. № 1. С. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-19/22>.

36. Симоненко Дарія. 14.05.2025. Запорізька область має нижчий за середній рівень цифровізації : у яких сферах найбільше проблем. URL: <https://vidbudova.zp.ua/zaporizka-oblast-maie-nyzhchyi-za-serednii-riven-tsyfrovizatsii-u-iakykh-sferakh-naibilshe-problem>.

37. Сиротін В. Д. Сутність та особливості цифровізації у сфері публічного управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-8-02-05>.

38. Сологуб І. Успішність реформ і громадська активність : що думають українці. *Вокс Україна*. 21.08.2023. URL: <https://voxukraine.org/uspishnist-reform-i-gromadyanska-aktyvnist-shho-dumayut-ukrayintsi>.

39. Тимошенко Н. Ю., Мелех Н. В. Глобальні причини та сучасні тенденції розвитку цифрових інновацій в Україні та світі. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 6 (17). URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/18.pdf.

40. Україна долучилася до Програми «Цифрова Європа»: що це означає, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-doluchylasia-do-prohramy-tsyfrova-ievropa-shcho-tse-oznachaie>.

41. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. Київ : Bookchef, 2022. 413 с.

42. Цифровізація – це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси Пресслужба Рівненської ОДА. 19.05.2021. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorenniya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi#:~:text=>

43. Цифровізація Буковини : затвердили Регіональну програму інформатизації «Цифрова Буковина» на 2025–2027 роки». 03.01.2025. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/tsyvrovizatsiia-bukovyny-zatverdyly-rehionalnu-prohramu-informatyzatsii-tsyfrova-bukovyna-na-2025-2027-roky>.

44. Юрійчук Є. П., Фесенко О. М. Цифровізація виборів і референдумів в Україні : європейські стандарти та українські реалії. *ЄС-Східне партнерство в умовах геополітичних змін і безпекових викликів : можливості та нові формати співпраці*. Київ, 2024. С. 42–45. URL: <https://rieirs.org.ua/images/Vydannya/aprei-rieirs-2024.pdf>.

45. Як Україна під час війни стала світовим лідером із цифровізації держуправління. *Kyiv Post*. 01.10.2023. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/22145>.

46. 20 навичок майбутнього для ери цифровізації. *Kyiv business HUB*. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/20-navychok-majbutnogo-dlya-ery-czyfrovizacziyi>.

47. DREAM. Ініціатори проєктів. URL: <https://dream.gov.ua/ua/communities>.

48. Hellsten P., Paunu A. Digitalization : A Concept Easier to Talk about than to Understand. *IC3K*. 2020. Vol. 3 : KMIS, P. 226–233. DOI: <https://doi.org/10.5220/0010145302260233>.

49. Outcome document : Pact for the Future. URL: <https://www.un.org/en/summit-of-the-future>.

50. Pact for the future – revisions. URL: <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future-revisions>.

51. Reis J., Amorim M., Melão N., Cohen Y., Rodrigues M., Digitalization : A Literature Review and Research Agenda. *Springer Nature Switzerland*. LNMUINEN, 2020. P. 443–456. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-43616-2_47.

52. The United Nations in a World of Rising Global Challenges. URL: <https://www.un.org/en/un-chronicle/united-nations-world-rising-global-challenges>.

53. YОУкраїна : Корупція. Погляд громадян : актуальність проблеми, розуміння причин розповсюдження, знання заходів протидії корупції та оцінка їх ефективності. URL: https://cases.media/news/youkrayina-korupciya-poglyad-gromadyan?srsId=AfmBOoqJT9_0juIE1mE8J3lGXSrMKd5sKfKgBodJJMQTnKjtU9bxV8jg.

54. Zhuk O., Hoi N., Lopushunskyi I., Drabchuk N., Matychuk A. Innovative mechanisms of public management for sustainable territorial development : digitization, analytics and communication. *Cadernos De Educacao Tecnologia E Sociedade* (Brasil). 2024. Vol. 17. Special edition 4. URL: <https://drajets.com/brajets/article/view/1904>.

REFERENCES

1. Atamanova N. V., Luniachenko I. V. (2024). Do pytannia tsyfrovizatsii publichnoho upravlinnia v Ukraini. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser. : Yurysprudentsiia. 68, 4–8. DOI:

<https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.1>. [in Ukrainian]

2. Buchynska A. (2022). Didzhitalizatsiia vyborchoho protsesu : vyklyky ta perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin*. 31, 100–110. [in Ukrainian]

3. Vytiah iz Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vidteper mozha otrymaty u TsNAP za 5 khvylyn. (2025). 03.01. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/vytiah-iz-iedynoho-derzhavnoho-reiestru-veteraniv-viiny-vidteper-mozha-otrymaty-u-tsnap-za-5-khvylyn>. [in Ukrainian]

4. Vidnovlennia ta vidbudova. (2024). 18.09. URL: <https://zp.gov.ua/pages/168769-vidnovlennia-ta-vidbudova>. [in Ukrainian]

5. Viis`kovyi oblik ta rekrutynh. URL: <https://zp.gov.ua/pages/165040-viiskovii-oblik-ta-rekruting>. [in Ukrainian]

6. Voronkova V., Nikitenko V. Filosofiia tsyfrovoi liudyny i tsyfrovoho suspil`stva : teoriia i praktyka. URL: <http://surl.li/atjqsp>. [in Ukrainian]

7. Halushchak O., Halushchak M., Mashlii H. (2023). Tsyfrovizatsiia v Ukraini : evoliutsiini peretvorennia. *Halyts`kyi ekonomichnyi visnyk*. 2 (81), 155–163. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02. [in Ukrainian]

8. Holovakha Ye. (2023). Rik viiny : sotsialni zminy v Ukraini. *Filosofs`ka dumka. Ukrains`kyi naukovo-teoretychnyi chasopys*. 2, 17–27. [in Ukrainian]

9. Hryshyn V. V., Filipova L. Ya. (2023). Tendentsii rozvytku tsyfrovizatsii system dokumentoobihu ta posluh v orhanakh derzhavnoi vlady. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*. 3, 70–75. [in Ukrainian]

10. Derzhavna stratehiia rehional`noho rozvytku na 2021–2027 roky ta plan zakhodiv z yii realizatsii. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p#Text>. [in Ukrainian]

11. Deiaki pytannia stvorennia ta funktsionuvannia derzhavnykh elektronnykh platform dlia vedennia publicznykh elektronnykh reiestriv :

Postanova KМУ vid 18 kvitnia 2023 r. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2023-p>. [in Ukrainian]

12. Deiaki pytannia funktsionuvannia Natsional`noho tsentru rezervuvannia derzhavnykh informatsiinykh resursiv : Postanova KМУ vid 07 kvitnia 2023 r. № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311-2023-p#Text>. [in Ukrainian]

13. Dilymosia dosvidom uprovadzhennia tsyfrovyykh innovatsii v osvitu : MON vzialo uchast` u samiti maibutn`oho v mezhakh Henasamblei OON. URL: <https://mon.gov.ua/news/dilymosia-dosvidom-uprovadzhennia-tsyfrovyykh-innovatsii-v-osvitu-mon-uzialo-uchast-u-samiti-maibutnoho-v-mezhakh-henasamblei-oon>. [in Ukrainian]

14. Diia. Osvita. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>. [in Ukrainian]

15. Domashenko S. V., Morozov D. M., Puhachov V. M. (2023). Suchasni trendy rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini. *Naukovi perspektyvy*. 5 (35), 349–360. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-5\(35\)-349-360](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-5(35)-349-360). [in Ukrainian]

16. Doslidzhennia tsyfrovoy hramotnosti naseleennia. 2023. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf. [in Ukrainian]

17. YEvidnovlennia. URL: <https://erecovery.diia.gov.ua>. [in Ukrainian]

18. Zhavoronok A. V., Lopashchuk I. A. (2024). Tsyfrovizatsiia sotsial`noi sfery v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy. *Ekonomichnyi prostir*. № 189. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1420/1367>. [in Ukrainian]

19. Zaporiz`ka oblasna derzhavna administratsiia. URL: <https://www.zoda.gov.ua>. [in Ukrainian]

20. Ivanova N. (2023). Tsyfrovyy rozvytok rehioniv Ukrainy : trendy dovoiennoho periodu ta perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia. *Problemy i*

perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia. 4 (32), 208–217. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-208-217](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-208-217). [in Ukrainian]

21. Kovalenko S. (2022). Rozvytok terytorii na zasadakh tsyfrovizatsii. *Problemy suchasnykh transformatsii*. № 5. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-5-02-04>. [in Ukrainian]

22. Koroliuk T., Kovpak A. (2023). Tsyfrovizatsiia mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini : potentsial i vyklyky v umovakh viiny. *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*. № 45. URL: <https://wuwr.pl/sppae/article/view/16417/14728>. [in Ukrainian]

23. Kuzhda T., Lutsykyv I. (2022). Doslidzhennia stanu ta perspektyv tsyfrovoho rozvytku v Ukraini. *Halyts`kyi ekonomichnyi visnyk*. № 5–6 (78–79). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu. [in Ukrainian]

24. Lopushyns`kyi I. P., Kliutsevs`kyi V. I., Momotok O. M. (2023). Osoblyvosti nadannia publichnykh (elektronnykh publichnykh) posluh v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii : zhurnal*. № 4 (18), 110–123. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-110-123](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-110-123). [in Ukrainian]

25. Media Agency ASS Roman Klichuk rozpoviv, yak Chernivtsiam vdalosia z chastkovo prozoroho mista staty naibilsh vidkrytym. (2025). 20.05. URL: <https://acc.cv.ua/news/chernivtsi/roman-klichuk-rozpoviv-yak-chernivcyam-vdalosya-z-chastkovo-prozorogo-mista-stati-naybilsh-vidkritim-110909>. [in Ukrainian]

26. Nehrych M. M., Blyzniuk A. S. (2024). Aktual`ni tendentsii rozvytku tsyfrovizatsii ta vprovadzhennia innovatsii u sferu derzhavno-pryvatnoho partnerstva. *Derzhavne budivnytstvo*. 2 (36), 100–116. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-07>. [in Ukrainian]

27. Panasiuk V. M. (2020). Informatyzatsiia ta tsyfrovizatsiia : tendentsii ta napriamy rozvytku v Ukraini. *Intelekt XXI*. 1, 160–165. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-1.29>. [in Ukrainian]

28. Prasad A. (2024). Ukraina stala piatou u sviti za rivnem rozvytku tsyfrovyykh derzhposlugh. *Forbes*. 20 veresnia. URL: <https://forbes.ua/news/ukraina-stala-pyatoyu-u-sviti-za-rivnem-rozvitku-tsifrovyykh-derzhposlugh-20092024-23743>. [in Ukrainian]

29. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro Yedynu informatsiinu systemu sotsial`noi sfery : Postanova KМУ vid 27 zhovtnia 2023 r. № 1130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1130-2023-%D0%BF#Text>.

30. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei ta zatverdzhennia planu zakhodiv z yii realizatsii : Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 3 bereznia 2021 r. № 167–r <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian]

31. Pro skhvalennia Natsional`noi stratehii iz stvorennia bezbar`iernoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 kvitnia 2021 r. № 366–r <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian]

32. Rada bezbar`iernosti : shcho planuiemo dlia tsyfrovoyi dostupnosti u 2025 rotsi. (2025). 28.03. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/rada-bezbariernosti-shcho-planuiemo-dlia-tsifrovoyi-dostupnosti-u-2025-rotsi>. [in Ukrainian]

33. Rohovenko O. V., Lykhovyd A. V. (2022). Tsyfrovizatsiia mistsevoho samovriaduvannia : osnovni perevahy ta vyklyky. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 10. URL: http://lsej.org.ua/10_2022/25.pdf. [in Ukrainian]

34. Savchenko O. S. (2022). Systematyzatsiia naukovyykh pidkhodiv do poniattia «tsyfrovizatsiia u publichnomu upravlinni». *Derzhava ta rehiony*. 72, 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.12>. [in Ukrainian]

35. Saprykin V. (2024). Otsyfrovuvannia, tsyfrovizatsiia ta tsyfrova transformatsiia publichnoho upravlinnia v Ukraini. *Visnyk Kyivs`koho national`noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Serii : Derzhavne upravlinnia*. Tom 19. № 1, 116–121. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616->

[9193.2024/19-19/22](#). [in Ukrainian]

36. Symonenko Dariia. 2025. Zaporiz`ka oblast` maie nyzhchyi za serednii riven` tsyvrovizatsii : u yakykh sferakh naibil`she problem. URL: <https://vidbudova.zp.ua/zaporizka-oblast-maie-nyzhchyi-za-serednii-riven-tsyvrovizatsii-u-iakykh-sferakh-naibilshe-problem>. [in Ukrainian]

37. Syrotin V. D. (2023). Sutnist` ta osoblyvosti tsyvrovizatsii u sferi publichnoho upravlinnia. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii : pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-8-02-05>. [in Ukrainian]

38. Solohub I. (2023). Uspishnist` reform i hromads`ka aktyvnist` : shcho dumaiut` ukraintsi. *Voks Ukraina*. 21.08. URL: <https://voxukraine.org/uspishnist-reform-i-gromadyanska-aktyvnist-shho-dumayut-ukrayintsi>. [in Ukrainian]

39. Tymoshenko N. Yu., Melekh N. V. (2019). Hlobalni prychny ta suchasni tendentsii rozvytku tsyfrovyykh innovatsii v Ukraini ta sviti. *Pryazovs`kyi ekonomichnyi visnyk*. Vypusk 6 (17). URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/18.pdf. [in Ukrainian]

40. Ukraina doluchylasia do Prohramy «Tsyfrova Yevropa» : shcho tse oznachaie, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-doluchylasia-do-prohramy-tsyfrova-ievropa-shcho-tse-oznachaie>. [in Ukrainian]

41. Kharari Yu. N. (2022). 21 urok dlia 21 stolittia. Kyiv : Bookchef, 413 s. [in Ukrainian]

42. Tsyvrovizatsiia – tse postupove peretvorennia usikh derzhavnykh posluh na zруchni onlain-servisy Presssluzhba Rivnenskoï ODA. 19.05.2021. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi#:~:text>. [in Ukrainian]

43. Tsyvrovizatsiia Bukovyny : zatverdylы Rehional`nu prohramu informatyzatsii «Tsyfrova Bukovyna» na 2025–2027 roky». 03.01.2025. URL: <https://bukoda.gov.ua/news/tsyvrovizatsiia-bukovyny-zatverdylы-rehionalnu-prohramu-informatyzatsii-tsyfrova-bukovyna-na-2025-2027-roky>.

[in Ukrainian]

44. Yuriichuk Ye. P., Fesenko O. M. (2024). Tsyfrovizatsiia vyboriv i referendumiv v Ukraini : yevropeis`ki standarty ta ukrains`ki realii. YeS-Skhidne partnerstvo v umovakh heopolitychnykh zmin i bezpekovykh vyklykiv : mozhlyvosti ta novi formaty spivpratsi. Kyiv, 42–45. URL: <https://rieirs.org.ua/images/Vydannya/aprei-rieirs-2024.pdf>. [in Ukrainian]

45. Yak Ukraina pid chas viiny stala svitovym liderom iz tsyfrovizatsii derzhupravlinnia. (2023). *Kyiv Post*. 01.10. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/22145>. [in Ukrainian]

46. 20 navychok maibutnoho dlia ery tsyfrovizatsii. *Kyiv business HAB*. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/20-navychok-majbutnogo-dlya-ery-cyfrovizacziyi>. [in Ukrainian]

47. DREAM. Initiatory proiektiv URL: <https://dream.gov.ua/ua/communities>. [in Ukrainian]

48. Hellsten P., Paunu A. (2020). Digitalization : A Concept Easier to Talk about than to Understand. *IC3K*. Vol. 3 : KMIS, 226–233. DOI: <https://doi.org/10.5220/0010145302260233>. [in English]

49. Outcome document : Pact for the Future. URL: <https://www.un.org/en/summit-of-the-future>. [in English]

50. Pact for the future – revisions. URL: <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future-revisions>. [in English]

51. Reis J., Amorim M., Melão N., Cohen Y., Rodrigues M. (2020). Digitalization : A Literature Review and Research Agenda. *Springer Nature Switzerland*. LNMUINEN, P. 443–456. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-43616-2_47. [in English]

52. The United Nations in a World of Rising Global Challenges. URL: <https://www.un.org/en/un-chronicle/united-nations-world-rising-global-challenges>. [in English]

53. YOUkraina : Koruptsiia. (2023). Pohliad hromadian : aktualnist`

problemy, rozuminnia prychyn rozpovsiudzhennia, znannia zakhodiv protydei koruptsii ta otsinka yikh efektyvnosti. URL: https://cases.media/news/youkrayina-korupciya-poglyad-gromadyan?srsleid=AfmBOoqJT9_0juIE1mE8J3lGXSrMKd5sKfKgBodJJMQTnKjtU9bxV8jg. [in Ukrainian]

54. Zhuk O., Hoi N., Lopushunskyi I., Drabchuk N., Matychuk A. (2024). Innovative mechanisms of public management for sustainable territorial development : digitization, analytics and communication. *Cadernos De Educacao Technologia E Sociedade* (Brasil). Vol. 17. Special edition 4. URL: <https://drajets.com/brajets/article/view/1904>. [in English]